14250 ـ چرا باید پیامبر صلی الله علیه وسلم را از هر کس دیگری بیشتر دوست داشته باشیم؟

سوال

دلیل اینکه باید پیامبران محمد را بیش از هر کس دیگری دوست داشته باشیم و از ایشان اطاعت و پیروی کنیم و به وی احترام بگذاریم چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

۱ـ الله متعال طاعت پیامبر را بر ما واجب ساخته است. خداوند می‌فرماید: وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلاغُ الْمُبِينُ [مائده/ ۹۲] (و اطاعت الله و اطاعت پیامبر کنید و [از سرکشی آنان] برحذر باشید؛ پس اگر روی گرداندید بدانید که بر عهده‌ی پیامبر ما فقط رساندن [پیام] آشکار است).

۲ـ و ما را به این حقیقت آگاه نموده که اطاعت از پیامبر اطاعت از الله تعالی است. خداوند متعال می‌فرماید: مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظاً [نساء/ ۸۰] (هر کس از پیامبر فرمان برد در حقیقت الله را فرمان برده و هرکس روی‌گردان شود ما تو را بر ایشان نگهبان نفرستاده‌ایم).

۳ـ الله عزوجل ما را از سرپیچی از طاعت ایشان برحذر داشته و بیان داشته که مخالفت از امر او ما را دچار فتنه ـ یعنی شرک ـ خواهد کرد. الله عزوجل می‌فرماید: لا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضاً قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذاً فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [نور/ ۶۳] (پس کسانی که از فرمان او سرپیچی می‌کنند بترسند که مبادا بدیشان بلایی رسد یا به عذاب دردناکی گرفتار شوند). و آگاهمان نموده که مقام پیامبری که به پیامبرش عطا کرده از سوی مومنان مستوجب احترام و بزرگداشت ایشان است، چنانکه می‌فرماید: إناأَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا * لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلا [فتح/ ۸ـ۹] (ما تو را گواه و بشارتگر و هشداردهنده فرستاده‌ایم، تا به الله و پیامبرش ایمان آورید و او را یاری کنید و ارجش نهید و [الله] را بامدادان و شامگاهان به پاکی ستایش کنید).

۴- و ایمان مسلم کامل نمی‌شود مگر آنکه پیامبر را دوست بدارد، و نه تنها این، بلکه ایشان را از پدر فرزندش و خودش و همه‌ی مردم بیشتر دوست بدارد. از انس روایت است که پیامبر فرمود: هیچ‌یک از شما ایمان نمی‌آورد مگر آنکه من برایش محبوب‌تر از پدرش و فرزندش و همه‌ی مردم باشم بخاری (۱۵) و مسلم (۴۴).

عبدالله بن هشام می‌گوید: همراه پیامبر بودیم؛ ایشان دست عمر بن الخطاب را گرفته بودند. عمر به ایشان گفت: ای پیامبر خدا، شما نزد من از همه چیز جز خودم، محبوب‌ترید. پیامبر فرمود: نه، قسم به آنکه جانم به دست اوست [ایمانت کامل نمی‌شود] تا آنکه مرا از خودت هم بیشتر دوست بداری. عمر گفت: اکنون شما را از خودم بیشتر دوست دارم. آنگاه پیامبر فرمود: الان ای عمر بخاری (۶۲۵۷).

شیخ الاسلام ابن تیمیه ـ رحمه الله ـ می‌گوید: سبب وجوب محبت وی و بزرگداشت او بیش از هر کس دیگر این است که بزرگترین خیر در دنیا و آخرت جز توسط رسول الله یعنی با ایمان و پیروی از او حاصل نمی‌شود زیرا هیچکس نمی‌تواند از عذاب خداوند نجات یابد و به رحمت او دست یابد مگر به واسطه‌ی پیامبر؛ با ایمان به او محبت و دوستی و پیروی‌اش. او کسی است که خداوند به واسطه‌اش مردم را از عذاب دنیا و آخرت نجات می‌دهد و توسط او خیر دنیا و آخرت به دست می‌آید. چرا که بزرگترین و سودمندترینِ نعمت‌ها، نعمت ایمان است که جز از طریق ایشان به دست نمی‌آید، و او برای هر کس از خودش و خانواده‌اش دلسوزتر و سودمندتر است؛ چرا که خداوند به سبب او [بندگان را] از تاریکی‌ها به سوی نور بیرون می‌آورد و راهی جز راهِ او وجود ندارد، اما خودش و خانواده‌اش نزد الله هیچ سودی برایش ندارند» مجموع الفتاوی (۲۷/ ۲۴۶).

یکی از علما می‌گوید: اگر بنده به سود حاصل از سوی رسول الله بنگرد که خداوند به واسطه‌اش وی را از تاریکی‌ها به سوی نور هدایت کرده، خواهد دانست که وی سبب بقای ابدی‌اش در نعیم سرمدی است و خواهد دانست سودی که از جهت رسول الله به وی رسیده بزرگتر از همه‌ی انواع منافع است، به همین سبب، ایشان مستحق آن است که نصیبش از محبت بنده بیش از دیگران باشد. اما مردم به نسبت یادآوری و فراموشی این مطلب، متفاوتند، ولی [به طور کلی] هر کس به رسول الله ایمانی صحیح بیاورد، از این محبت خالی نیست، اما در [میزان] آن متفاوتند؛ برخی از این جایگاه، بهره‌ای وافر برده‌اند و برخی حداقل آن را دارا هستند، مانند کسانی که در شهوات دست و پا می‌زند و بیشتر اوقات در غفلت به سر می‌برد، اما با این وجود بیشتر آنان هنگامی که پیامبر یاد می‌شود مشتاق دیدار او می‌شوند، به طوری که ایشان را بر

خانواده و فرزندان و اموال و پدر و مادرشان ترجیح می دهند، جز اینکه این احساس به سبب غفلت‌های پی در پی، زود از بین می‌رود. مراجعه کنید به: فتح الباری (۱/ ۵۹).

خداوند متعال نیز به همین معنی اشاره نموده و می‌فرماید: النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ [احزاب/ ۶] (پیامبر به مومنان از خودشان سزاوارتر است).

ابن کثیر ـ رحمه الله ـ می‌گوید: [خداوند متعال] از دلسوزی ایشان نسبت به امت و خیرخواهی وی آگاه است، به همین سبب ایشان را نسبت به مومنان، سزاوارتر از خودشان قرار داده و حکم او را بر انتخاب خودشان مقدم داشته است (۶/ ۳۸۰).

شیخ عبدالرحمن السعدی ـ رحمه الله ـ می‌گوید: «خداوند متعال مومنان را از امر آگاه می‌کند که به حال و منزلت رسول الله آگاه شوند و با وی به مقتضای آن رفتار نمایند، بنابراین می‌فرماید: النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ نزدیک‌تر به انسان از خودش و سزاوارتر از او نسبت به خود، زیرا او علیه الصلاة و السلام چنان در حق‌شان دلسوزی و خیرخواهی و مهربانی نموده که در نتیجه مهربان‌ترین و رئوف‌ترین انسان‌ها است، بنابراین پیامبر بیش از هر کس دیگری بر آنان منت دارد زیرا کوچک‌ترین خیری به آنان نرسیده و کم‌ترین شری از آن‌ها دور نگشته مگر به دست او و به سبب او. بنابراین بر آن‌ها واجب است که هرگاه خواسته‌ی نفس یا خواسته‌ی کسی دیگر با خواسته‌ی رسول الله در تعارض بود، خواسته‌ی پیامبر را مقدم بدارند و سخن هیچ‌کس ـ هر کسی باشد ـ رابرابر سخن پیامبر قرار ندهند و خود و اموال و فرزندان را فدای او سازند و محبتش را بر محبتش همه‌ی بندگان برتر بدانند و پیش از سخن او سخن نگویند و از وی پیشی نگیرند».

نتیجه‌ی سخن اهل علم در بیان این مساله چنین است که خشم خداوند و آتش جهنم بیش‌ترین چیزی است که بنده باید از آن بترسد و راه نجاتی از آن نیست مگر به دست رسول الله ، و خشنودی الله و بهشت او بالاترین هدف است و به دست نمی‌آید مگر به دست رسول الله .

پیامبر خدا در اشاره به مورد اول می‌فرماید: مثال و من و شما مانند مردی است که آتشی روشن کرده، سپس حشرات و پروانه‌ها خود را درون آن می‌اندازند و او آن‌ها را از آن آتش دور می‌کند؛ من [نیز] شما را گرفته‌ام که در آتش نیفتید و شما از دست من در می‌روید مسلم (۲۲۸۵) از جابر رضی الله عنه و بخاری (۳۴۲۷) از ابوهریره رضی الله عنه.

معنای حدیث چنین است که رسول الله افتادن جاهلان و کسانی که با گناهان و شهوت‌ها در آتش جهنم می‌افتند و تلاش آنان برای افتادن در آتش با وجود جلوگیری ایشان را به افتادن حشرات در آتش دنیا تشبیه کرده است چرا که هر دو دچار

هوای نفس و ضعف تشخیص حق از باطل هستند و هر دو برای هلاک کردن خود حریصند و به سبب جهلشان در راه هلاکت تلاش می‌کنند. شرح امام نووی بر صحیح مسلم.

و در اشاره به مورد دوم می‌فرماید: همه‌ی امت من وارد بهشت می‌شوند مگر کسی که خود نخواهد گفتند: چه کسی نمی‌خواهد [وارد بهشت شود]؟ فرمود: هر که از من اطاعت کند وارد بهشت می‌شود و هرکه از من سرپیچی کند نخواسته [که وارد بهشت شود] بخاری (۷۲۸۰) به روایت ابوهریره رضی الله عنه.

و توفیق از سوی خداوند است.